ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ НОМИДАН **ХАЛ КИЛУВ КАРОРИ**

Шеробод тумани

2024 йил 02 май

Шеробод туманлараро иқтисодий судининг судьяси С.Ж.Хусановнинг раислигида, судья ёрдамчиси И.Абдурахмоновнинг котиблигида, Кенгаш вакили А.Туляев (05.10.2023 йилдаги №96-сонли ишончнома асосида)нинг иштирокида, даъвогар фермер хўжалиги ва жавобгар вакили иштирокисиз, Жарқўрғон туман Фермер, деҳқон хўжалиги ва томорқа ер эгалари Кенгашининг даъвогар "ШОХОБ АСЛ-БЕК" фермер хўжалиги манфаатида жавобгар "SURXON IPAGI" масъулияти чекланган жамияти ҳисобидан 24 518 411 сўм асосий қарз ва 9 316 997 сўм пеня ундириш тўғрисидаги даъво аризаси бўйича қўзғатилган иқтисодий ишни Шеробод туманлараро иқтисодий судининг маъмурий биносида, очиқ суд мажлисида кўриб чиқиб, қуйидагилар

аникланди:

Жарқўрғон туман Фермер, деҳқон ҳўжалиги ва томорқа ер эгалари Кенгаши (бундан буён матнда Кенгаш деб юритилади) даъвогар "ШОХОБ АСЛБЕК" фермер ҳўжалиги (бундан буён матнда даъвогар ёки ҳўжалик деб юритилади) манфаатида даъво аризаси билан судга мурожаат қилиб, жавобгар "SURXON IPAGI" масъулияти чекланган жамияти (бундан буён матнда жавобгар ёки тайёрловчи деб юритилади) ҳисобидан 24 518 411 сўм асосий қарз ва 9 316 997 сўм пеня ундиришни сўраган.

Суд мажлиси ўтказиладиган вақт ва жой ҳақида белгиланган тартибда ҳабардор қилинган даъвогар ва жавобгар вакиллари суд мажлисига узрли сабабларсиз келмаганлиги сабабли суд, иқтисодий ишни Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 127, 128, 170-моддаларига асосан уларнинг йўқлигида кўриб чиқишни лозим топади.

Суд мажлисида иштирок этган Кенгаш вакили А.Туляев даъво аризани қўллаб-қувватлаб, даъво аризасини тўлик қаноатлантиришни сўради.

Суд, ишдаги мавжуд ҳамда судга тақдим қилинган ҳужжатларни ўрганиб чиқиб, қуйидаги асосларга кўра даъво аризани қисман қаноатлантиришни лозим топади.

Ишдаги хужжатлардан аниқланишича, манфаати кўзланган даъвогар "ШОХОБ АСЛ-БЕК" фермер хўжалиги билан жавобгар ўртасида 2023 йил 16 февраль кунидаги 177-сонли "Пилла хом ашёси етиштириб бериш хизмати тўгрисида" контрактация шартномаси тузилган.

Ушбу шартномага кўра, "Тайёрловчи", яъни "SURXON IPAGI" масъулияти чекланган жамияти шартномада кўрсатилган микдордаги ипак курти уруғи ҳамда зарур моддий-техника ресурслари (термометр, тўшама қоғоз ва бошқалар)ни "Хўжалик", яъни манфаати кўзланган даъвогар "ШОХОБ АСЛ-

БЕК "фермер хўжалигига етказиб бериши, "Хўжалик" эса "Тайёрловчи"га ипак курти ёрдамида етиштирилган пилла махсулотини етказиб бериши, "Тайёрловчи" уларни қабул қилиш ва қийматини тўлаш мажбуриятини олган.

Мазкур шартнома шартларига асосан, манфаати кўзланган даъвогар жавобгарга олдиндан ипак қурти пилла хом ашёсини асосан етказиб берган бўлсада, жавобгар шартнома мажбуриятларини лозим даражада бажармасдан, хўжалик томонидан етказиб берилган ипак қурти пилла хом ашёси бўйича тўланиши лозим бўлган 24 518 411 сўм хакдорликни манфаати кўзланган даъвогарга шартномада келишилган муддатларда тўлаб бермаган. Шу сабабли тарафлар ўртасида ушбу низо келиб чиққан.

Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодексининг 236-моддасида мажбурият мажбурият шартларига мувофик, бундай шартлар ва талаблар бўлмаганида эса — иш муомаласи одатларига ёки одатда кўйиладиган бошқа талабларга мувофик лозим даражада бажарилиши кераклиги, 333-моддасида эса қарздор айби бўлган такдирда мажбуриятни бажармаганлиги ёки лозим даражада бажармаганлиги учун жавоб беришлиги белгиланган.

Ўзбекистон Республикаси Фукаролик кодексининг 465-моддасининг биринчи қисмига кўра, контрактация шартномасига мувофик қишлоқ хўжалиги махсулотини етиштирувчи қишлоқ хўжалиги махсулотини қайта ишлаш ёки сотиш учун бундай махсулотни харид қиладиган шахсга - тайёрловчига шартлашилган муддатда топшириш (топшириб туриш) мажбуриятини олади, тайёрловчи эса бу махсулотни қабул қилиш (қабул қилиб туриш), унинг ҳақини шартлашилган муддатда муайян баҳода тўлаш (тўлаб туриш) мажбуриятини олади.

Суд, жавобгарнинг манфаати кўзланган даъвогардан даъво аризасида кўрсатилган микдорда хакдорлик бўйича қарздорлиги мавжудлиги даъво аризасига илова тарзида судга такдим этилган хужжатлар, яъни тарафлар ўртасида 2023 йил 16 февраль куни тузилган 177-сонли "Пилла хом ашёси етиштириб бериш хизмати тўгрисида" контрактация шартномаси, жавобгар томонидан такдим этилган маълумотнома ва бошка хужжатлар йигиндиси билан тўлик ўз тасдигини топган деб хисоблайди.

Шу сабабли, суд жавобгар ҳисобидан манфаати кўзланган даъвогар фойдасига 24 518 411 сўм асосий қарзини тўлиқ ундиришни лозим топади.

Бундан ташқари, даъвогар томонидан даъво аризасида жавобгар ҳисобидан 9 316 997 сўм пеня ундириш сўралган.

Ўзбекистон Республикасининг Фуқаролик кодексининг 263-моддасига кўра, неустойка тўлаш тарафларнинг келишувида назарда тутилган ёки тутилмаганлигидан қатъи назар, кредитор қонунда белгиланган неустойка (қонуний неустойка)ни тўлашни талаб қилишга ҳақли.

Тарафлар ўртасида тузилган контрактация шартномасининг 5.2-бандида "Тайёрловчи" "Хўжалик"нинг шартномада белгиланган сифатда, микдорда ва ассортиментда, турлар бўйича муддатларда топширган пилла махсулотини етиштириб бериш хизмати хакини шартноманинг 4.4-бандида белгиланган тартибда ва муддатда тўлашни кечиктирганлиги учун тўлови кечиктирилган сумманинг 20 фоизи микдорида жарима тўлаши. Жаримадан ташқари, "Тайёрловчи" "Хўжалик"га тўлови кечиктирилган ҳар бир кун учун

кечиктирилган сумманинг 0.4 фоизи микдорида, лекин тўлови кечиктирилган сумманинг 50 фоизидан ортик бўлмаган микдорда пеня тўлаши белгиланган.

Ўзбекистон Республикаси "Хўжалик юритувчи субъектлар фаолиятининг шартномавий-хукукий базаси тўгрисида"ги конунининг 24-моддасида эса мажбуриятни бажармаганлик ёки лозим даражада бажармаганлик учун шартномада жавобгарлик белгиланган бўлса, шартномада белгиланган жавобгарлик кўлланилиши белгиланган.

Ўзбекистон Республикаси Олий хўжалик суди Пленумининг 2007 йил "Мажбуриятларни бажармаганлик ёки лозим бажармаганлик учун мулкий жавобгарлик тўгрисидаги фукаролик конун хужжатларини қўллашнинг айрим масалалари ҳақида"ги 163-сонли қарорининг 4-бандида Фукаролик кодексининг 326-моддасига мувофик суд карздор томонидан мажбуриятларнинг бажарилиш даражасини, мажбуриятда иштирок тарафларнинг мулкий ахволини, шунингдек манфаатларини эътиборга олиб, неустойка микдорини камайтиришга ҳақлилиги, шу билан бирга неустойканинг энг кам микдори Фукаролик кодексининг 327моддасида кўрсатилган фоизлар микдоридан кам бўлмаслиги лозимлиги хакида тушунтириш берилган.

Жавобгар томонидан шартномада келишилган пилла махсулотининг ҳақи тўлаб берилмаганлиги, мажбурият тўлиқ бажарилмаганлиги Кегаш вакилининг суддаги кўрсатуви ва ишда тўпланган ҳужжатлар билан тўлиқ ўзининг тасдиғини топли.

Мазкур ҳолатда, суд манфаати кўзланган даъвогар ва жавобгарнинг манфаатларини, мажбуриятнинг тўлиқ бажарилмаганлигини инобатга олиб, жавобгардан манфаати кўзланган даъвогар фойдасига 3 432 577,54 сўм пеняни ундиришни лозим топади.

Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодекси 118-моддасининг биринчи қисмига кўра, суд харажатлари ишда иштирок этувчи шахсларнинг қаноатлантирилган даъво талаблари миқдорига мутаносиб равишда уларнинг зиммасига юклатилади.

"Давлат божи тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни билан тасдиқланган "Давлат божи ставкаларининг миқдорлари" 2-бандининг "а" кичик бандига кўра, мулкий хусусиятга эга даъво аризаларидан даъво баҳосининг 2 фоизи миқдорида, бироқ БҲМнинг 1 бараваридан кам бўлмаган миқдорда давлат божи тўланиши лозим.

Суд, мазкур иш бўйича суд харажатларини ундириш масаласини мухокама килиб, даъво аризаси тўлик каноатлантирилганлиги сабабли давлат божини жавобгар зиммасига юклашни, почта харажати Жаркўрғон туман Фермер, деҳкон хўжаликлари ва томорка ер эгалари кенгаши томонидан олдиндан тўланганлигини инобатга олиб, почта харажатини жавобгар хисобидан Кенгаш фойдасига ундиришни белгилашни лозим топади.

Юқоридагиларга асосан, Ўзбекистон Республикаси Фукаролик кодекси 236,263,326,327,333,465-моддалари, Иқтисодий процессуал кодексининг 118,127,128,170,176-179,186-моддаларини қўллаб, суд

Даъво ариза қисман қаноатлантирилсин.

Жавобгар "SURXON IPAGI" масъулияти чекланган жамияти хисобидан манфаати кўзланган "ШОХОБ АСЛ-БЕК" фермер хўжалиги фойдасига 24 518 411 сўм асосий қарз, 3 432 577,54 сўм пеня ундирилсин.

Жавобгар "SURXON IPAGI" масъулияти чекланган жамиятидан республика бюджети ва суд хокимияти органларини ривожлантириш жамғармасига 676 701,56 сўм давлат божи ундирилсин.

Жавобгар "SURXON IPAGI" масъулияти чекланган жамиятидан Жарқўрғон туман Фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари кенгашига олдиндан тўланган 34.000 сўм почта харажати ундирилсин.

Хал қилув қарори қонуний кучга киргач ижро варақалари берилсин.

Мазкур ҳал қилув қарори бир ой муддат ўтиб қонуний кучга киради, ҳал қилув қарори қонуний кучга киргунга қадар Сурхондарё вилоят судига апелляция тартибида Шеробод туманлараро иқтисодий суди орқали шикоят келтириш мумкин.

Судья

С.Ж.Хусанов

